

DIŞ BAKIŐ

TÜRK'ÜN GÖZÜNDEN DIŞ POLİTİKA

BÜŞRA ERBİL
DOÇ.DR.CİHAT YAYCI

ZEYNEP G.ÖZPINAR
GÖRKEM B.GEDİKLİ

MAVİ VATAN

OKUYUCULARA MESAJ

Değerli Okuyucular,

Türkiye'nin deniz yetki alanları, enerji güvenliği ve bölgesel stratejileri üzerine önemli tartışmaların yaşandığı bu dönemde, TUDPAM olarak Mavi Vatan Doktrini ve Türkiye'nin denizlerdeki haklarını ele alan özel bir sayı ile karşınızdayız.

Bu sayıda, Doç. Dr. Cihat Yaycı'nın öncülüğünü yaptığı Mavi Vatan Doktrini çerçevesinde, Türkiye'nin denizlerdeki jeopolitik ve hukuki kazanımları inceleniyor. Büşra Erbil, Mavi Vatan Doktrini'nin Türkiye için stratejik önemini değerlendirirken, Zeynep Gizem Özpınar, Türkiye-Suriye MEB Anlaşması'nın anlamı ve olası etkileri üzerinederinlemesine bir analiz sunuyor. Görkem Berk Gedikli ise Libya'daki askeri üslerin Türkiye açısından stratejik önemine dair kritik değerlendirmelerde bulunuyor.

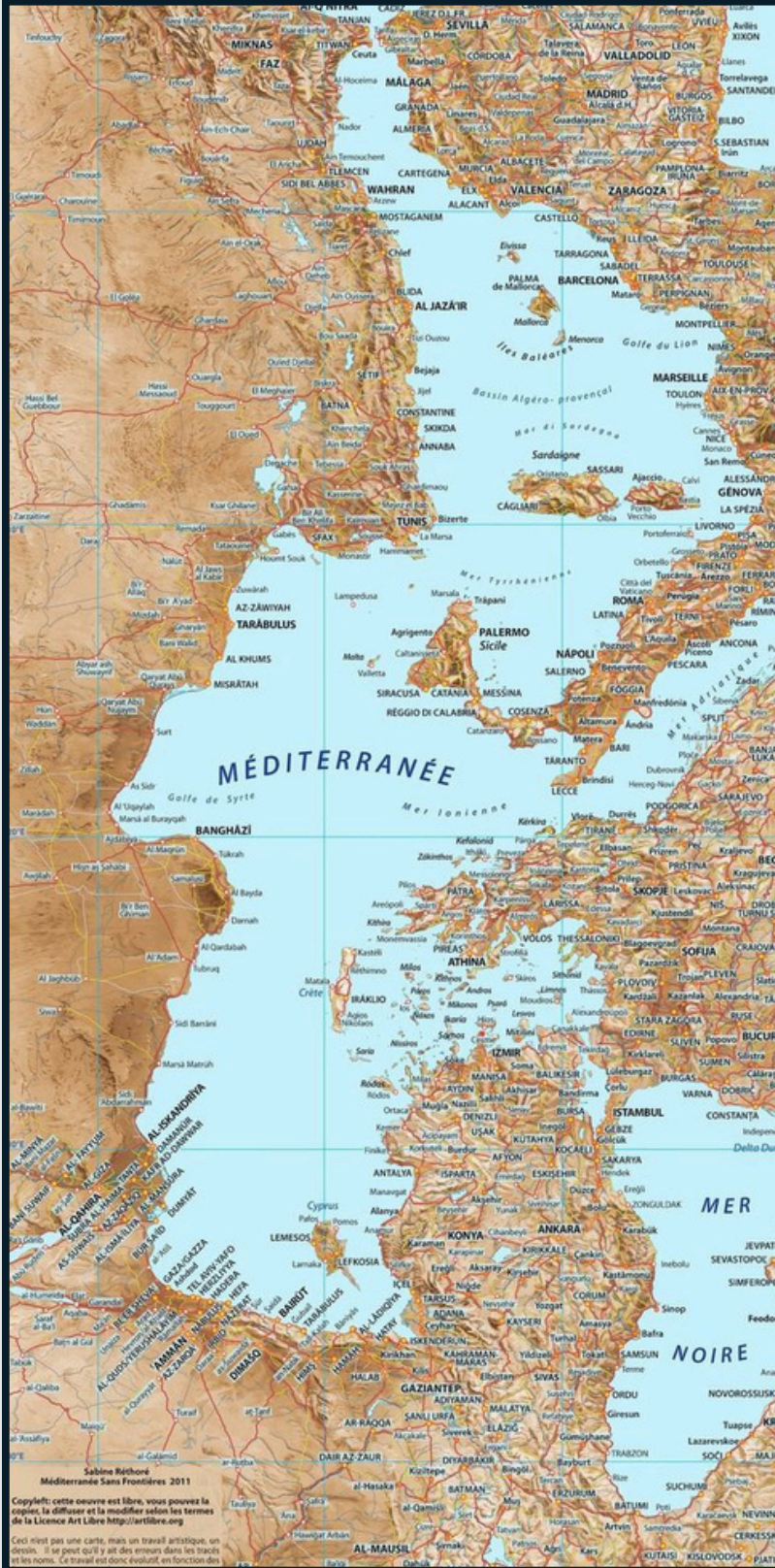
Türkiye'nin denizlerdeki hak ve menfaatlerini savunma noktasında Mavi Vatan'ın yalnızca bir doktrin değil, bir gelecek vizyonu olduğu gerçeğiyle hareket etmeliyiz. Bu bağlamda, akademik çalışmaların ve stratejik analizlerin kamuoyuna sunulması büyük önem arz etmektedir.

Dergimizin bu sayısının, Türkiye'nin denizlerdeki hak ve yetkilerini daha iyi anlamaya katkı sağlamasını diler, emeği geçen tüm yazarlara teşekkür ederim.

HÜSEYİN YELTİN
TUDPAM BAŞKANI

İÇİNDEKİLER

03 BÜŞRA ERBİL

Mavi Vatan Doktrini
ve Türkiye İçin Önemi:
Stratejik Bir
Değerlendirme

07 DOÇ. DR CİHAT YAYCI

Mavi Vatan Doktrini
ve Suriye ile MEB
Anlaşması: Türkiye'nin
Stratejik Vizyonu

18 ZEYNEP GİZEM ÖZPINAR

Türkiye-Suriye MEB
Anlaşması Ne Anlama
Geliyor?

21 GÖRKEM BERK GEDİKLİ

Libya'daki Askeri
Üslerin Türkiye İçin
Önemi

24 KİTAP ÇAĞRISI

Dergi Hakkında

Türk Dış Politikası Araştırma Merkezi © 2025

İMTİYAZ SAHİBİ
HÜSEYİN YELTİN

DERGİ EDITÖRÜ
ZEYNEP GİZEM ÖZPINAR

DİL EDITÖRÜ
SİMANUR ŞEN

YAYIN KURULU
MUSTAFA METİN KAŞLILAR
ANIL UĞUR

SAYFA VE KAPAK TASARIM
GÖRKEM BERK GEDİKLİ

Bu dergide yer alan düşünce ve görüşler tamamen yazarların şahsi fikirlerini yansıtmaktadır. Yayınlanan içerikler hiçbir şekilde herhangi bir kurum, kuruluş veya çalışanın resmi görüşlerini temsil etmez. Dergi, içerikte yer alan bilgilerin doğruluğu konusunda herhangi bir taahhütte bulunmaz ve okuyucuların kendi analizlerini yapmalarını teşvik eder.

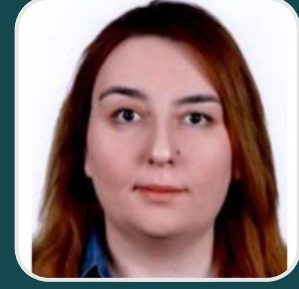
TÜRK DIŞ POLİTİKASI ARAŞTIRMA MERKEZİ

E-Posta: info@tudpam.org

“Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5’inci maddesinin 2’nci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.”

MAVİ VATAN DOKTRİNİ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNEMİ STRATEJİK BİR DEĞERLENDİRME

BÜŞRA ERBİL
TARAFINDAN YAZILDI

Türkiye, deniz yetki alanlarında haklarını korumak ve jeopolitik çıkarlarını güvence altına almak amacıyla "Mavi Vatan Doktrini"ni uygulamaya koymuştur. Bu doktrin, Türkiye'nin Karadeniz, Ege ve Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarını uluslararası hukuka uygun şekilde belirleme, koruma ve savunma prensibini temel alır. Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin (GKRY) Türkiye'yi denklemin dışına itme çabalarına rağmen, Türkiye gerek diplomasi yoluyla gerekse askeri caydırıcılıkla bölgedeki meşru haklarını muhafaza etmeye devam etmektedir.

Mavi Vatan Doktrini'nin kökenleri, Osmanlı Devleti'nin denizcilik politikalarına kadar uzanmaktadır. Osmanlı, Akdeniz'deki hâkimiyetini Barbaros Hayreddin Paşa gibi denizcilerle güçlendirmiş ve bölgedeki ticaret yollarını kontrol etmiştir. Cumhuriyet döneminde ise denizcilik, stratejik bir unsur olarak değerlendirilmiş ancak 20. yüzyılın büyük bir bölümünde kara odaklı bir savunma anlayışı benimsenmiştir.

2000'li yıllardan itibaren Türkiye'nin deniz güvenliği politikaları değişmiş ve Mavi Vatan kavramı ön plana çıkmıştır. Deniz yetki alanlarının belirlenmesi, 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne (UNCLOS) dayanır. Türkiye, kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge (MEB) haklarını, uluslararası hukuka uygun olarak belirlemekte ve savunmaktadır. Ancak, Türkiye bu sözleşmeye taraf olmamakla birlikte, bölgedeki haklarını uluslararası mahkemelerde de dile getirmiştir. Yunanistan'ın maksimalist talepleri (örneğin Meis Adası'nın kıta sahanlığı iddiası), uluslararası hukuka aykırı olup Türkiye tarafından reddedilmektedir.

Cumhuriyet döneminde ise denizcilik, stratejik bir unsur olarak değerlendirilmiş ancak 20. yüzyılın büyük bir bölümünde kara odaklı bir savunma anlayışı benimsenmiştir.

MAVİ VATAN DOKTRİNİ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNEMİ STRATEJİK BİR DEĞERLENDİRME

BÜŞRA ERBİL

*Doktrinin özü
Türkiye'nin denizler
üzerinde sahip
olduğu alanı
korumak
olduğundan bu
alanlar mavi vatan
olarak
adlandırılmıştır.*

“Türkiye'nin deniz yetki alanlarındaki koruma kararlılığının göstergesi olarak 2019 yılında uygulamaya koyduğu, Türkiye tarafından genel kabul görmüş, onaylanmış bir yaklaşım ve hareket tarzı olması yönüyle bir doktrindir. Bu kapsamda Libya ile 27 Kasım 2019 tarihinde Libya'nın Ulusal Mutabakat Hükûmeti ile Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşması imzalanmıştır.

Mavi Vatan Doktrini'nin Temel Stratejik Hedefleri

Egemenlik Haklarının Korunması: Türkiye, kıta sahanlığı ve MEB'deki haklarını koruyarak ulusal güvenliğini sağlamaktadır.

Enerji Kaynaklarının Güvence Altına Alınması: Doğu Akdeniz'deki doğalgaz ve petrol rezervleri, Türkiye'nin enerji bağımsızlığı açısından stratejik öneme sahiptir.

Bölgesel Güç Dengesi ve Jeopolitik Etki: Türkiye, Libya ile yaptığı deniz yetki anlaşması gibi adımlarla bölgesel dengeleri kendi lehine çevirmeye çalışmaktadır.

Uluslararası İş Birlikleri ve Alternatif Stratejiler: Türkiye, Azerbaycan, Libya ve Pakistan gibi ülkelerle askeri ve ekonomik iş birlikleri yaparak stratejik avantaj elde etmektedir.

İcra edilen deniz tatbikatları Mavi Vatan Doktrini'nin uygulandığını göstermektedir. *Doktrinin özü Türkiye'nin denizler üzerinde sahip olduğu alanı korumak olduğundan bu alanlar mavi vatan olarak adlandırılmıştır.*

Aynı zamanda, Doğu Akdeniz'de enerji jeopolitiği, Bölgede keşfedilen enerji rezervleri, birçok ülkenin dikkatini çekmiştir. İsrail, Mısır ve Yunanistan, enerji projeleri geliştirirken, Türkiye bu süreçte dışlanmaya çalışılmıştır.

MAVİ VATAN DOKTRİNİ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNEMİ STRATEJİK BİR DEĞERLENDİRME

BÜŞRA ERBİL

Türkiye, Libya ile yaptığı anlaşma ve kendi sondaj gemileriyle enerji arama faaliyetlerini sürdürerek bu denklemin dışında kalmamıştır. Yunanistan ve GKRY, Türkiye'yi AB ve ABD desteğiyle izole etmeye çalışmıştır.

Ancak, AB içindeki görüş ayrılıkları nedeniyle bekledikleri desteği tam anlamıyla alamamışlardır. Ayrıca, *Yunanistan'ın maksimalist deniz yetki talepleri uluslararası hukuk açısından zayıf temellere dayanmaktadır.*

ABD, AB, Rusya ve Çin'in Doğu Akdeniz'deki politikaları, Türkiye'nin bölgesel hamlelerini doğrudan etkilemektedir. ABD, Yunanistan'ı desteklerken Türkiye ile ilişkilerini dengelemeye çalışmaktadır. AB ise iç ayrışmalar nedeniyle net bir politika geliştirememektedir. Rusya ve Çin ise enerji ve ticaret yolları açısından bölgeye stratejik ilgi göstermektedir.

“Doktrin, NATO'nun sözlüğünde “askerî güçlerin, hedeflerine ulaşmak için uygulamaya koyduğu eylemlere yön veren temel ilkeler” anlamıyla karşımıza çıkmaktadır. Doktrin; hedefleri elde etmek maksadıyla gerekli faaliyetlerin nasıl yapılması gerektiğini ortaya koyan, analiz edilmiş teori ve tecrübelerdir. Genel kabul görmüş, onaylanmış yaklaşım ve hareket tarzlarını içermektedir. Politika ile temel farkı politikanın değiştirilemez olmasına karşın doktrinin emredici ve muhakemeye açık olmasıdır.

Mavi Vatan Doktrini, Türkiye'nin deniz yetki alanlarındaki çıkarlarını koruma ve bölgesel jeopolitik dengeleri Türkiye lehine çevirme açısından kritik bir stratejik hamledir. Yunanistan ve GKRY'nin maksimalist talepleri, AB içindeki ayrışmalar nedeniyle bekledikleri sonucu vermezken, Türkiye'nin kararlı duruşu bölgesel denklemini değiştirmektedir.

*Yunanistan'ın
maksimalist deniz
yetki talepleri
uluslararası hukuk
açısından zayıf
temellere
dayanmaktadır.*

MAVİ VATAN DOKTRİNİ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNEMİ STRATEJİK BİR DEĞERLENDİRME

BÜŞRA ERBİL

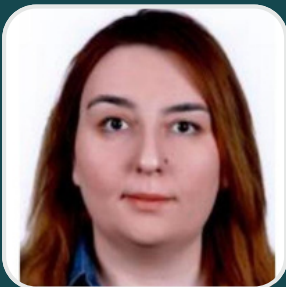
Türkiye, bu süreçte şu stratejileri önceliklendirmelidir:

- Diplomatik kanalları açık tutarak uluslararası hukuku etkin şekilde kullanmak,
- Bölgesel ittifaklarını güçlendirmek ve enerji projelerinde yeni iş birlikleri geliştirmek,
- Askeri caydırıcılığını koruyarak bölgedeki statükonun Türkiye aleyhine değişmesini engellemek,
- AB ve ABD'nin Yunanistan ve GKRY üzerindeki taraflı tutumlarını dengeleyici politikalar geliştirmek.

Bu stratejiler doğrultusunda, Türkiye'nin Mavi Vatan kapsamındaki hak ve menfaatlerinden taviz vermesi mümkün değildir. Bölgedeki barış ve istikrar, Türkiye'nin haklarının göz ardı edilmeden sağlanabilecektir.

Türkiye, ulusal çıkarlarını her koşulda koruyacak kapasiteye sahip olup, diplomasi ve caydırıcılık dengesini koruyarak Doğu Akdeniz'de uzun vadeli bir çözümün parçası olmaya devam edecektir.

*Donanma bir ülkenin
haysiyetidir;
denizlere sahip
olmayan bir millet,
büyük milletler
arasında yer alamaz.
-Mustafa Kemal
ATATÜRK*

Büşra Erbil, 3 Haziran 1996'da Malatya'da doğdu. İlkokul, ortaokul, lise öğrenimini 2002-2014 tarihleri arasında Malatya'da tamamladı. 2014-2019 yılları arasında İngilizce hazırlık da dâhil olmak üzere Karabük Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde okudu. 2019'un Eylül ayında Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde Uluslararası İlişkiler Bölümü Bölge Çalışmaları Anabilim dalında Yüksek Lisans Programı'na başlamış Ocak 2022'de mezun olmuştur. Bu süreç içerisinde akademik olarak ulusal ve uluslararası 8 kongreye katılmış ve katılımlarını dâhilinde sunduğu bildirilerinden kaynaklı 8 yayını mevcuttur. Güncel olarak akademik ve yayın hayatına devam etmektedir.

RÖPORTAJ:

DOÇ.DR.CİHAT YAYCI

MAVİ VATAN DOKTRİNİ VE SURİYE İLE
MEB ANLAŞMASI
TÜRKİYE'NİN STRATEJİK VİZYONU

ZEYNEP GİZEM ÖZPINAR
MODERATÖR

“

BU DOKTRİN, YALNIZCA BİR HARİTA ÜZERİNDEKİ SINIRLARIN ÖTESİNDE, TÜRKİYE’NİN JEOPOLİTİK VE JEOSTRATEJİK KONUMUNU GÜÇLENDİREN, DENİZ YETKİ ALANLARIMIZI BİLİMSEL VE HUKUKİ TEMELLERLE KORUYAN BİR YAKLAŞIMI TEMSİL EDER.

Zeynep Gizem Özpınar: Mavi Vatan Doktrini, Türkiye’nin denizlerdeki hak ve menfaatlerini koruma misyonunun merkezinde yer alıyor. Bu doktrin, ulusal güvenlik ve deniz yetki alanları açısından nasıl bir stratejik önem taşıyor?

Müstafi Tümamiral Doç. Dr. Cihat Yayıcı: Mavi Vatan Doktrini, Türkiye’nin denizlerdeki hak ve menfaatlerini koruma misyonunun yanı sıra, ulusal güvenliğimizin ve egemenliğimizin denizlerdeki uzantısını ifade eden bir stratejik vizyondur. Bu doktrin, yalnızca bir harita üzerindeki sınırların ötesinde, Türkiye’nin jeopolitik ve jeostratejik konumunu güçlendiren, deniz yetki alanlarımızı bilimsel ve hukuki temellerle koruyan bir yaklaşımı temsil eder.

Mavi Vatan’ı şu şekilde tanımlamak gerekir: “Türkiye’nin uluslararası hukuktan kaynaklanan hak ve menfaatleri doğrultusunda ilan edilmiş ya da ilan edilmesi öngörülen Türk Deniz Yetki Alanlarının tümüne Mavi Vatan denir.”

Bu çerçevede tanımlanan “Türk Deniz Yetki Alanları” ifadesi yerine “Mavi Vatan” ismini kullanıyoruz; zira Türk ve yabancı kamuoyunda artık kabul görmüş bir ifadedir. Uluslararası deniz hukukunun ilgili mahkeme kararlarından neşet eden “hakkaniyet” prensibinin yanı sıra “orantılılık”, “kapatmama” ve “coğrafyanın üstünlüğü” gibi prensiplerine uygun olarak çizilen bu harita, “**Mavi Vatan Haritası**”dır. Mavi Vatan Doktrini’ni sadece Türkiye’yi merkeze alan bir yaklaşım olarak değerlendirmek oldukça yanlış bir tutum olacaktır. Esasında Mavi Vatan Doktrini, başta Doğu Akdeniz’e kıyısı bulunan Orta Doğu ülkeleri olmak üzere tüm bölgede adil paylaşım ve bölgesel sahiplik ilkeleri temelinde bir etkileşim meydana getirerek bölgesel güvenliğin ve barışın tesis edilmesini sağlamayı hedeflemektedir. Bu bağlamda Mavi Vatan Doktrini, Doğu Akdeniz ve dolayısıyla Orta Doğu’nun güvenlik, diplomasi, ticaret ve enerji ihtiyaçlarına cevap veren kapsayıcı bir **bilimsel yaklaşım** olarak karşımıza çıkmaktadır.

TCG ANADOLU L-400 - LHD SINIFI

TCG Anadolu (L-400), Türk Deniz Kuvvetleri envanterinde bulunan LHD sınıfı savaş gemisi. TCG Anadolu, Türk Donanma tarihinin ilk LHD gemisidir.

Yukarıda da vurgulandığı üzere Doğu Akdeniz'deki hâkimiyet mücadelesini, özellikle Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon ve enerji kaynaklarının bulunmasıyla birlikte yerini paylaşım mücadelesine bırakmış durumdadır. Doğu Akdeniz'deki paylaşım mücadelesinin ana odak noktası son yıllarda Doğu Akdeniz'de gerçekleşen enerji kaynağı araştırma çalışmaları neticesinde bölgede büyük bir ekonomik potansiyelin bulunduğu ortaya çıkmasıyla daha da sert ve karmaşık bir hâle gelmiştir. 8 Nisan 2010 tarihinde ABD Jeolojik Araştırmalar Merkezi tarafından yayımlanan raporda, Kıbrıs, Lübnan, Suriye ve İsrail arasında kalan bölge olan Levant Havzası'nda **3.45 trilyon metreküp** (122 trilyon kübik feetlik) doğal gaz ve 1.7 milyar varil **petrol** bulunduğu tahmin edildiği yer almaktadır. Bu tahmin dünyanın en büyük doğal gaz yataklarından birinin **Doğu Akdeniz'de bulunduğu** işaret etmektedir. Bu bağlamda dünyanın enerji kalbi olan Orta Doğu bölgesinin stratejik ve ekonomik çarpanı da Doğu Akdeniz'de yer alan enerji kaynakları neticesinde çok daha büyüyecektir.

Doğu Akdeniz, birçok küresel aktör tarafından çeşitli stratejiler ve politikalar üretilen bir bölgedir. Bunun önemli bir nedeni de birçok bilimsel araştırma ve yayında ifade edilen bölgedeki gaz hidrat yataklarının varlığıdır. Yukarıda da belirtilen bu yayınlarda, Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon rezervlerinin Türkiye'nin 572 yıllık, Avrupa'nın ise 30 yıllık doğal gaz ihtiyacını karşılayabileceği hesaplanmıştır. Doğu Akdeniz'deki gelişmeler ekseriyetle enerji odaklı bir iş birliği çerçevesinde gelişmektedir. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, 2004 yılında Kıbrıs Adası'nın tümünü temsilen Avrupa Birliği'ne **asil üye olarak alınmış** ve aynı yıl Avrupa Birliği'nin desteği ile 21 Mart 2003 tarihi itibarıyla geçerli olacak şekilde MEB ilan etmiştir. Bölgede sırasıyla 2009 yılı ve 2010 yılı Aralık ayında İsrail'in MEB alanında Tamar ve Leviathan, 2011 Aralık ayında Kıbrıs Adası açıklarından bulunan Afrodite, 2015 Ağustos ayında Mısır'ın MEB alanında Zohr, 2018 Şubat ayında Kıbrıs Adası'nın MEB alanında Calypso sahaları keşfedilmiştir. Bu keşifler neticesinde bölgenin dünya enerji jeopolitiği içerisindeki

BAYRAKTAR KIZILELMA TCG-ANADOLU (L-400) GÜVERTESİNDE

*Bayraktar Kızılelma
prototipi TCG Anadolu'nun
(L-400) uçuş güvertesinde.*

yeri daha da güçlenmiştir. Hâlihazırda, küresel ve bölgesel aktörler Doğu Akdeniz’de faaliyet icra etmektedirler. Mevcut durumda, icra edilen bu faaliyetlerin ana odak noktası bölgede bulunan doğal gaz, gaz hidrat ve hidrokarbonların çıkarılması üzerine ilerlemekte ve bu durum başta Orta Doğu ülkeleri olmak üzere Doğu Akdeniz’deki güvenlik, ekonomik ve diplomatik ilişkileri daha karmaşık hâle getirmektedir.

Zeynep Gizem Özpınar: Türkiye’nin deniz yetki alanlarına yönelik stratejik hedefleri bağlamında Suriye ile bir MEB anlaşması yapılmasının gerekliliği nedir? Bu adım, Türkiye’nin Doğu Akdeniz’deki genel politikalarıyla nasıl bir uyum içindedir?

Müstafi Tümamiral Doç. Dr. Cihat Yayıcı: Türkiye Cumhuriyeti, denizlerdeki meşru ve hukuki çıkarlarını koruma sorumluluğunu, değişen uluslararası ve bölgesel dinamikler çerçevesinde kararlılıkla yerine getirmektedir. Bu bağlamda Mavi Vatan Doktrini, Türkiye’nin deniz yetki alanlarındaki haklarının korunmasını ve uluslararası hukukun belirlediği çerçevede hareket edilmesini esas alan bir stratejik yaklaşımdır. Doktrinin temel hedefi, bölgesel **barış ve istikrarın** sağlanmasına katkıda bulunurken aynı zamanda ülkemizin deniz hak ve çıkarlarının korunmasında etkin ve caydırıcı bir duruş sergilenmesidir. Bu doğrultuda Türkiye’nin, komşu devletlerle **iş birliğini teşvik** etmesi ve diplomatik mekanizmalar ile sorunların çözümüne odaklanması kritik bir öncelik taşımaktadır. Türkiye ile Suriye arasında

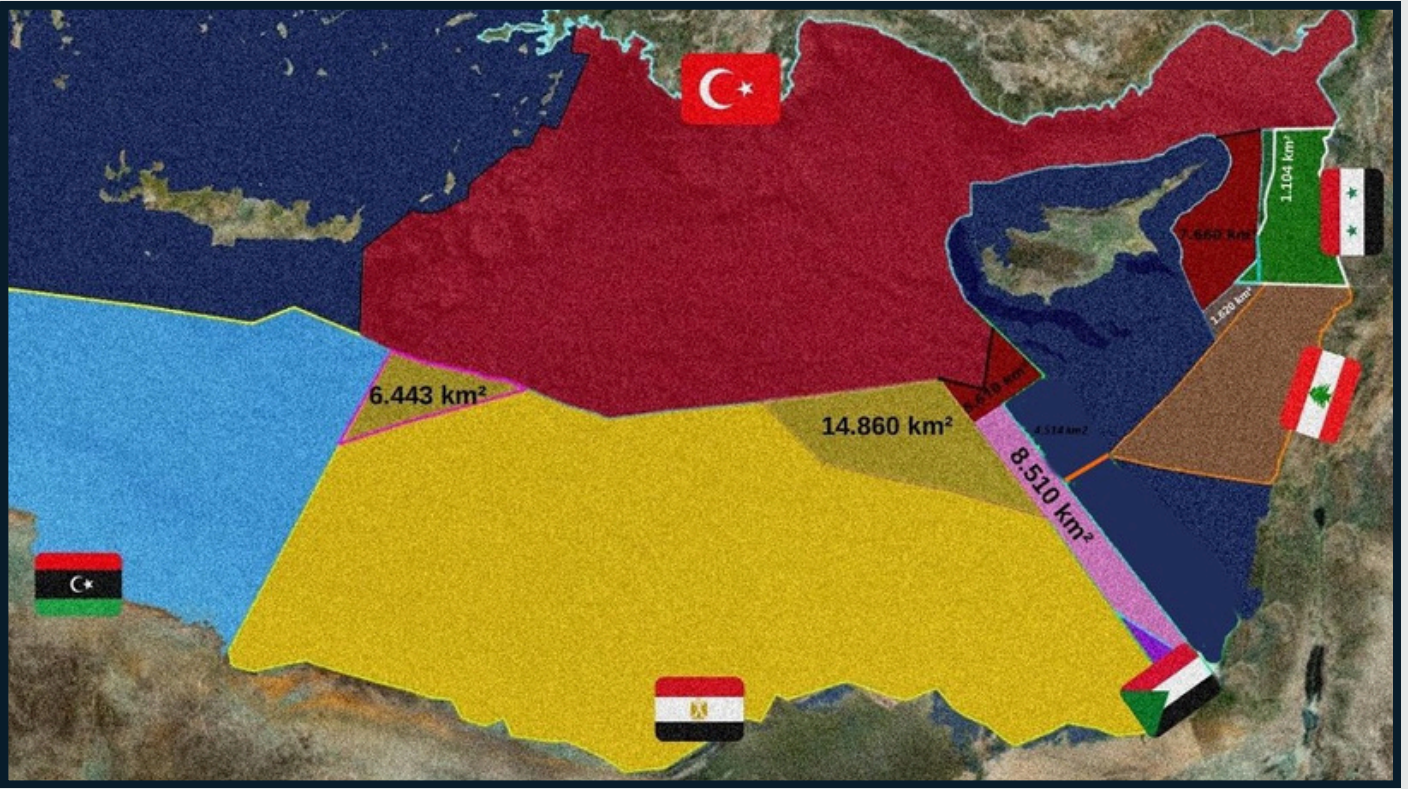
olası Münhasır Ekonomik Bölge Antlaşması, bu çerçevede atılmış en kritik adımlardan birisi olacaktır. Finike ve Silifke arasındaki sahil şeridimiz ile Suriye’nin Akdeniz’deki sahil şeridi arasındaki coğrafi yakınlık ve karşılıklı çıkarlar, bu anlaşmayı hem kaçınılmaz hem de kazan-kazan ilkesine dayalı bir iş birliği hâline getirmektedir. Türkiye ile Suriye arasında olası **Münhasır Ekonomik Bölge Antlaşması**, bu çerçevede atılmış en kritik adımlardan birisi olacaktır. Finike ve Silifke arasındaki sahil şeridimiz ile Suriye’nin Akdeniz’deki sahil şeridi arasındaki coğrafi yakınlık ve karşılıklı çıkarlar, bu anlaşmayı hem kaçınılmaz hem de kazan-kazan ilkesine dayalı bir iş birliği hâline getirmektedir.

Bu gerçeğin altını çizerek belirtmek isterim ki, Suriye ile yapılacak olan bu antlaşma kesinlikle yalnızca bir deniz yan sınırı antlaşması olarak değerlendirilmemelidir. Bu, stratejik önemi haiz, çok yönlü bir mutabakatı içermektedir. Bu gerçeğin altını çizerek belirtmek isterim ki, Suriye ile yapılacak olan bu antlaşma kesinlikle sadece bir deniz yan sınırı antlaşması şeklinde **yapılmamalıdır**.

Bu antlaşma, sadece bir sınır belirleme anlaşması olmaktan çok daha ötedir. Deniz hukukunun temel prensipleri olan hakkaniyet, coğrafyanın üstünlüğü, kapatmama, orantılılık ve çevreleme ilkeleri çerçevesinde şekillenecek bu mutabakat hem Türkiye’nin hem de Suriye’nin deniz yetki alanlarını daha net bir şekilde belirleyecek, hem de **bölgesel istikrara** önemli katkılar sağlayacaktır. Bu antlaşma, bölgesel güvenliği ve stratejik

Tablo1. Türkiye’nin Finike ve Silifke arasındaki sahil şeridi ile Suriye’nin Akdeniz’deki sahil şeridi.

Tablo1. Olası antlaşmaya KKTC'nin de dahil edilmesi durumunda yeni münhasır ekonomik bölge projeksiyonu.

dengeleri doğrudan etkileyen, ekonomik, siyasi ve askerî boyutlarıyla çok yönlü bir mutabakat niteliği taşımaktadır. Özellikle Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarının paylaşımı ve bölgesel iş birliğinin tesisi açısından tarihsel bir adım olma potansiyeline sahiptir. Bunun ötesinde, bölgesel istikrarın korunması ve uluslararası hukuk çerçevesinde tarafların hak ve menfaatlerinin güvence altına alınması hedeflenmektedir.

Bu antlaşma sayesinde Suriye, Yunanistan ve GKRY'nin hukuksuz Sevilla Haritasındaki iddialara nazaran %20 oranında daha fazla, yani tam **1.604** kilometrekare deniz alanı kazanacak, böylece enerji kaynaklarına erişimini genişletecek ve ekonomik potansiyelini artıracaktır.

Aynı şekilde Türkiye de yaklaşık bir Kıbrıs Adası kadar, tam **7.660** kilometrekarelik bir deniz alanı elde ederek hem enerji güvenliğini güçlendirecek hem de bölgesel nüfuzunu artıracaktır.

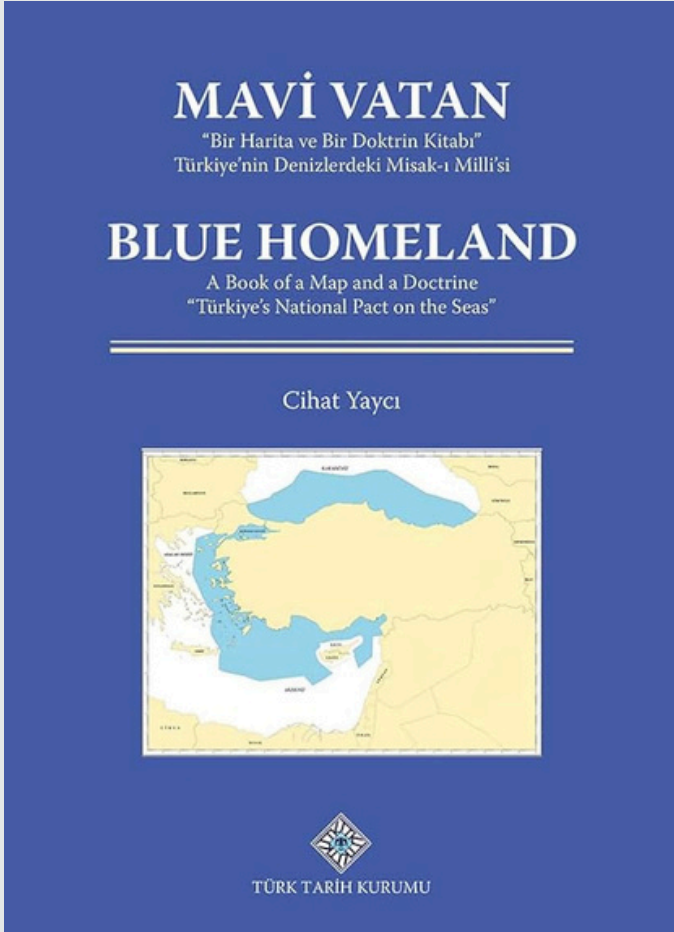
Daha da önemlisi, bu antlaşma Türkiye'nin Akdeniz'de karşı karşıya olduğu Yunan-Rum oyunlarının çökmesini sağlayacak kritik bir adımdır. Libya ile imzaladığımız antlaşma sonucu Kıbrıs Adası'nın batısında Yunan-Rum tezgahlarını nasıl boşa çıkartmışsak, benzer bir etkileycilik, bu kez Kıbrıs'ın doğusunda da hukuki gerçekleri kabul ettirmiş olacağız. GKRY'nin, Türkiye'nin coğrafyada olmadığını varsayan antlaşma ve oldu bittileri bütün meşruiyetini yitirecektir. Türkiye ile Suriye arasında yapılacak olan **Münhasır Ekonomik Bölge Ant-**

laşması, ülkemizin denizlerde haklı ve meşru çıkarlarını koruyan, bölgesel istikrara katkı sağlayan ve Türkiye'nin uluslararası alandaki konumunu güçlendiren tarihi bir adım olacaktır. Bu anlaşma, Türkiye'nin Mavi Vatan vizyonunun gerçekleşmesi yolunda atılan en önemli adımlardan biridir.

Tüm bu bilimsel veriler ve olası antlaşmanın altyapısı, İstanbul Üniversitesi ve Türk Tarih Kurumu tarafından yayınlanan "Mavi Vatan; Bir Harita Bir Doktrin: Türkiye'nin Denizlerdeki Misak-ı Milli'si" kitabında detaylarıyla anlatılmaktadır. Bu çalışma, Akdeniz'deki hak ve çıkarlarımızın kararlılıkla savunulması için gerekli bilimsel zemini sunmaktadır.

Zeynep Gizem Özpınar: Türkiye ile Suriye arasında yapılabilecek bir MEB anlaşması, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (UNCLOS) ve uluslararası teamül hukuku kapsamında nasıl bir hukuki zemine oturtulabilir? Bu konuda Türkiye'nin hukuki avantajları nelerdir?

Müstafi Tümamiral Doç. Dr. Cihat Yayıcı: Suriye'de Esad rejiminin 8 Aralık 2024 tarihinde sona ermesi, yeni bir sürecin kapısını aralamış ve Türkiye ile Suriye arasında deniz yetki alanlarını sınırlandıracak bir Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) antlaşmasının, her iki tarafın da menfaatine uygun olarak yapılabilmesini mümkün kılmıştır. Türkiye ve Suriye, kara sınırının yanı sıra Akdeniz'de de deniz komşuluğu bulunan iki devlettir. Bu nedenle deniz yetki alanlarının adil ve hukuka dayalı

Tablo3. Doç.Dr. Cihat YAYCI'nın Mavi Vatan isimli kitabı.

şekilde sınırlandırılması, iki ülkenin güvenlik ve ekonomik çıkarlarına uygun bir adım olacaktır. 19 Kasım 2003 tarihinde Suriye, çıkardığı yasa ile "karasularının esas hatlardan itibaren 12 deniz mili, bitişik bölgesinin 24 deniz mili ve MEB sınırının 200 deniz milini aşmayacak şekilde" BM'ye bildirimde bulunmuştur (BMGK, 2003).

Ancak Suriye, bugüne kadar bu MEB ilanına uygun olarak herhangi bir uluslararası anlaşma yapmamış, sınırlandırma yapmamış ve kendi yetki alanları içerisinde kalıcı bir hukuk zemini oluşturmamıştır. Ancak, 24 Mart – 5 Ekim 2011 tarihlerinde Suriye tarafından düzenlenen petrol arama ve çıkarma ihaleleri, Türk deniz yetki alanları ile örtüşen bölgeleri de kapsamış ve Rusya gibi bölge dışı güçlerin müdahil olmasına zemin hazırlamıştır. Aynı zamanda bu sahalarda TPAO'ya 27 Nisan 2012 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla verilen ruhsat sahalarda çıkarılmış ve Türkiye, 27 Mart 2018'de BM'ye sunduğu kıta sahanlığı mektubunda bu hususu açıklıkla ortaya koymuştur.

Hâlbuki Türkiye ile Suriye arasında deniz yetki alanları sınırlandırma antlaşması yapmak hukuken mümkün, makul ve gereklidir. Deniz yetki alanlarının sınırlandırılması konusunda Mavi Vatan Doktrini'nde de belirttiğimiz temel ilkeler olan "kapatmama" ve "coğrafyanın üstünlüğü" ilkeleri çerçevesinde yapılabilir; zira Suriye ve Türkiye ana karaları arasındaki ilişkiyi Kıbrıs Adası'nın çok ince bir uzantısı olan Karpaz Burnu'nun kesmemesi gerekmektedir. Yani Karpaz Burnu'nun ne Türkiye'nin ne de Suriye'nin önünü kapatmaması lazımdır.

Bu nedenle "ÇEVRELEME (ENVLAVEMENT)" ilkesi doğrultusunda, Karpaz Burnu'nun karasularıyla çevrenmesi (enclavement) lazımdır. Bu durum, uluslararası deniz hukukunda hakkaniyet ilkesine de uygun bir çözüm teşkil edecektir. Dolayısıyla Suriye'nin Türkiye ile hukuka uygun şekilde hareket etmesi, her iki ülkenin çıkarlarını güvence altına alacaktır. Görüleceği üzere, bu şekilde yapılacak bir deniz yetki alanları sınırlandırma antlaşması GKRY'nin Türkiye'yi yok sayarak ilan ettiği sözde MEB'i geçersiz kılacağı gibi, Suriye'ye de GKRY'nin önerdiği **8.775 km²lik** MEB'e nazaran **%12,5** daha fazla alana tekabül eden **9.779 km²** deniz alanı kazandıracaktır. Deniz yetki alanının belirlenmesi, bölgede hidrokarbon kaynaklarının arama ve çıkarma faaliyetlerini hukuki güvenceye kavuşturacak ve enerji paylaşımına dair çıkan sorunları önleyecektir.

Türkiye ile Suriye arasında "Deniz Yetki Alanları Sınırlandırma Anlaşması" imzalanması, iki ülkenin çıkarlarına tam olarak hizmet edecek bir kazan-kazan durumu yaratacaktır.

Türkiye ile Suriye arasında yapılacak bir MEB anlaşması, bölgedeki uluslararası aktörlerin hukuksuz emellerini de boşa çıkaracak, Doğu Akdeniz'de barış ve istikrarı güçlendirecektir. *Türkiye ile Suriye arasında "Deniz Yetki Alanları Sınırlandırma Anlaşması" imzalanması, iki ülkenin çıkarlarına tam olarak hizmet edecek bir kazan-kazan durumu yaratacaktır.* Bu anlaşma ile hem Akdeniz'in hakkaniyete dayalı hukuk düzeni sağlanacak, hem de bölge dışından gelen aktörlerin hukuksuz talepleri bertaraf edilecektir. Böylelikle Suriye, GKRY'nin önerdiğine göre en az **1.604 km²** (%12,5) kazanç sağlayacaktır.

Zeynep Gizem Özpınar: Libya ile imzalanan MEB anlaşmasında kullanılan metodolojinin benzerinin Suriye ile uygulanması mümkün mü? Eğer değilse, Suriye özelinde ne tür hukuki ve teknik farklılıklar dikkate alınmalıdır?

Müstafta Tümamiral Doç. Dr. Cihat Yayıcı: Libya ile imzalanan Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) anlaşmasında kullanılan metodolojinin benzerinin Suriye ile de uygulanması **kesinlikle mümkündür**. Türkiye, Libya ile yapılan anlaşmada, uluslararası hukukun temel ilkelerine ve coğrafi gerçeklere dayalı adil bir sınırlandırma yapmıştır. Bu metodoloji, özellikle **hakkaniyet ilkesi** ve kıyıların coğrafi yapısını dikkate alan bir yaklaşım üzerine kuruludur. Aynı metodoloji, Suriye ile de başarıyla uygulanabilir.

Suriye ile Türkiye arasında deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasında, *Libya örneğinde* olduğu gibi, iki ülkenin ana kara kütleleri arasındaki coğrafi ilişki temel alınabilir. Özellikle **Karpaz Burnu** gibi coğrafi unsurların, Türkiye ve Suriye'nin deniz yetki alanlarını belirlerken

“**çevreleme (enclavement)**” ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi, adil ve hukuka uygun bir çözüm sunacaktır. Bu yaklaşım, uluslararası deniz hukukunda kabul gören hakkaniyet ilkesine de tamamen uygundur.

Ayrıca Libya ile yapılan anlaşma, bölgesel istikrarı güçlendiren ve Türkiye'nin denizlerdeki haklarını koruyan bir örnek teşkil etmiştir. Suriye ile de benzer bir anlaşma yapılması her iki ülkenin de ekonomik ve güvenlik çıkarlarını koruyacak, Doğu Akdeniz'de barış ve iş birliğini destekleyecektir. Dolayısıyla, Libya modeli Suriye ile de başarıyla uygulanabilir ve bu, Türkiye'nin bölgedeki stratejik konumunu daha da güçlendirecek olumlu bir adım olacaktır.

Zeynep Gizem Özpınar: Bu anlaşma, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki enerji kaynakları üzerindeki hak iddialarını güçlendirmekle kalmayıp, aynı zamanda Doğu Akdeniz'deki izolasyon politikalarını kırabilir mi? Bu bağlamda AB'nin tutumu nasıl şekillenebilir?

Müstafta Tümamiral Doç. Dr. Cihat Yayıcı: Bu anlaşma,

LİBYA İLE İMZALANAN MEB ANLAŞMASINDA KULLANILAN METODOLOJİNİN BENZERİNİN SURİYE İLE UYGULANMASI MÜMKÜN MÜ? EĞER DEĞİLSE, SURİYE ÖZELİNDE NE TÜR HUKUKİ VE TEKNİK FARKLILIKLAR DİKKATE ALINMALIDIR?

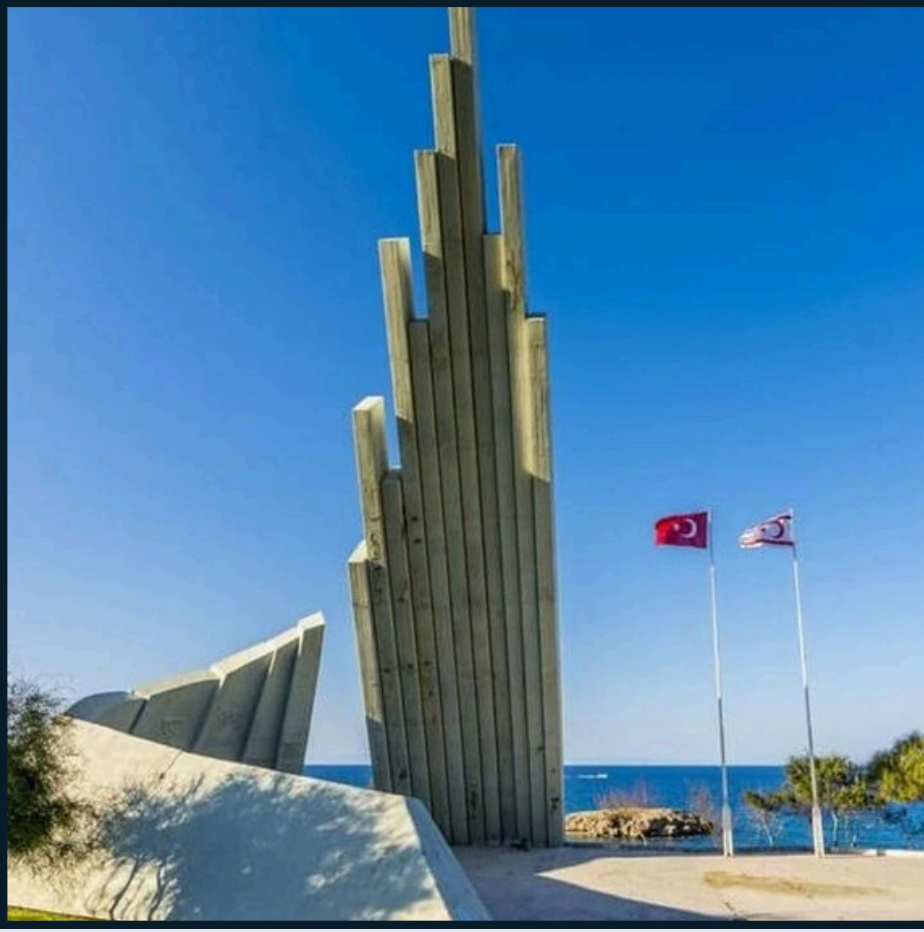
Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki enerji kaynakları üzerindeki hak iddialarını önemli ölçüde güçlendirecek ve aynı zamanda bölgedeki izolasyon politikalarını kırmak için stratejik bir adım olacaktır. Türkiye, Libya ile imzaladığı MEB anlaşmasıyla zaten uluslararası hukuka **uygun** bir şekilde deniz yetki alanlarını belirlemiş ve bu durum, Suriye ile yapılacak benzer bir anlaşmayla daha da pekiştirilebilir. Bu tür anlaşmalar, Türkiye'nin bölgedeki meşruiyetini artırırken, enerji kaynaklarına erişim konusundaki haklarını da güvence altına alacaktır.

AB'nin Türkiye'ye yönelik Doğu Akdeniz'deki haklı faaliyetleri nedeniyle uyguladığı yaptırımlar hem hukuki hem de siyasi açıdan eleştirilmesi gereken bir tutumdur. Türkiye, Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarını belirlerken uluslararası hukuka, özellikle hakkaniyet ilkesine ve coğrafi gerçeklere dayalı adil bir yaklaşım benimsemiştir. Ancak AB, Türkiye'nin bu meşru faaliyetlerini görmezden gelerek tek taraflı ve haksız

yaptırımlar uygulamıştır. Bu durum, AB'nin tarafsızlığını ve uluslararası hukuka bağlılığını sorgulatmaktadır. AB'nin yaptırımları, özellikle Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) üzerinden şekillenmektedir. GKRY, uluslararası hukukta tanınan bir devlet olmadığı hâlde AB'nin Kıbrıs'taki Rum kesimini temsil ettiği yanılgısıyla hareket etmesi, büyük bir hukuki ve siyasi çelişkidir. GKRY, Türkiye'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) haklarını **hiç sayarak** Doğu Akdeniz'de tek taraflı ve hukuka aykırı adımlar atmıştır. AB'nin bu tutumu, GKRY'yi destekleyerek bölgedeki gerilimi artırmaktan başka bir işe yaramamıştır.

AB, GKRY üzerinden Doğu Akdeniz'e müdahil olma çabalarıyla, bölgedeki dengeleri bozmakta ve Türkiye'nin haklarını **görmezden gelmektedir**. Ancak uluslararası hukukta GKRY'nin tek başına Kıbrıs adasını temsil etme yetkisi yoktur. Kıbrıs meselesi, iki toplumlu ve iki kesimli bir yapıyı gerektirir. AB'nin bu gerçeği görmezden gelerek GKRY'yi desteklemesi hem Kıbrıs Türkleri'nin

Tablo4. Barış ve Özgürlük Anıtı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

haklarını ihlal etmekte hem de bölgede kalıcı bir çözümün önünü tıkamaktadır. AB'nin Doğu Akdeniz'deki tutumu, enerji kaynaklarının adil paylaşımını engelleyen ve bölgesel istikrarı tehlikeye atan bir yaklaşımdır. **AB'nin GKRY üzerinden Doğu Akdeniz'e müdahil olma çabaları**, hukuki ve siyasi açıdan **tutarsızdır**. AB, Türkiye'nin bölgedeki haklı ve meşru faaliyetlerini tanımalı, **GKRY'nin tek taraflı adımlarını desteklemekten vazgeçmeli** ve bölgede adil ve kalıcı bir çözüm için **Türkiye ile iş birliği yapmalıdır**. Aksi takdirde AB'nin bu tutumu, Doğu Akdeniz'deki gerilimi artırmaktan ve kendi inandırıcılığını zedelemekten başka bir sonuç doğurmayacaktır.

Zeynep Gizem Özpinar: Doğu Akdeniz'deki enerji rekabeti ve deniz yetki alanları mücadelesi dikkate alındığında, Türkiye ile Suriye arasında yapılacak bir MEB anlaşması bölgedeki dengeleri nasıl değiştirebilir? Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve İsrail gibi aktörlerin bu anlaşmaya olası tepkileri ne olabilir?

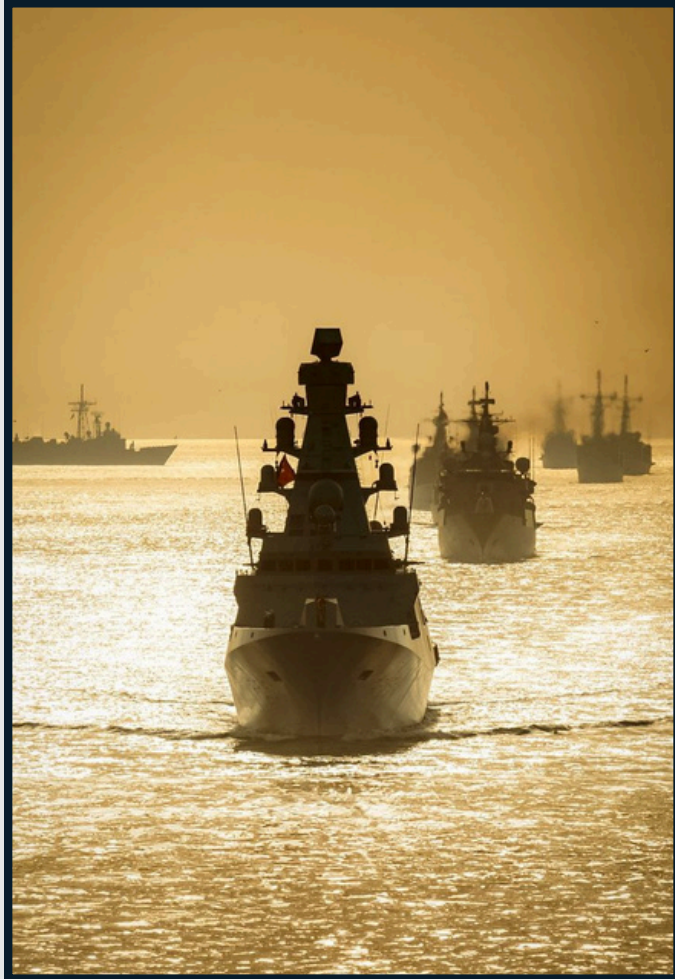
Müstafi Tümamiral Doç. Dr. Cihat Yayıcı: Doğu Akdeniz'deki enerji rekabeti ve deniz yetki alanları mücadelesi göz önüne alındığında, Türkiye ile Suriye arasında yapılacak bir Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) anlaşması, bölgedeki dengeleri önemli ölçüde değiştirebilir. Bu anlaşma Türkiye'nin bölgedeki konumunu güçlendirirken, Yunanistan ve GKRY gibi sözde aktörlerin tek taraflı ve hukuka aykırı iddialarını zayıflatacaktır.

Türkiye'nin Suriye ile yapacağı bir MEB anlaşması, Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ve İsrail gibi aktörlerin tek taraflı ve hukuka aykırı iddialarını zayıflatacaktır.

Özellikle GKRY'nin Türkiye ve KKTC'yi görmezden gelerek ilan ettiği sözde MEB alanları, bu anlaşmayla geçersiz hâle gelecektir. **Türkiye ile Suriye** arasında yapılacak bir **MEB anlaşması**, Doğu Akdeniz'deki dengeleri Türkiye lehine değiştirecek ve bölgedeki enerji rekabetinde Türkiye'yi daha güçlü bir konuma getirecektir. Bu anlaşma, **Yunanistan, GKRY ve İsrail** gibi aktörlerin **tek taraflı iddialarını zayıflatacak** ve bölgede adil bir paylaşımın önünü açacaktır. Bölgesel aktörlerin tepkileri ne olursa olsun, Türkiye'nin uluslararası hukuka uygun ve hakkaniyet temelli adımları, bölgede **kalıcı bir barış ve istikrarın** sağlanmasına katkıda bulunacaktır.

Zeynep Gizem Özpinar: Son olarak, Mavi Vatan doktrini bağlamında Türkiye'nin gelecekteki deniz yetki alanları politikasına dair öngörüleriniz nelerdir? Bu politika, Türk dış politikasındaki genel eğilimlerle nasıl bir uyum içindedir?

Müstaifi Tümamiral Doç. Dr. Cihat Yayıcı: Suriye, Lübnan, İsrail ve Filistin Doğu Akdeniz'e sınırı olan ve politik, ekonomik, askerî dengelerin en problemlilerle dolu ülkeler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bu ülkelerdeki politik, ekonomik, askerî ve hatta sosyolojik parametreler Doğu Akdeniz'i ve dolayısıyla Doğu Akdeniz'deki en uzun kıyı şeridine sahip Türkiye'yi ve Mavi Vatan'ı yoğun şekilde etkilemektedir. Türkiye'nin uluslararası hukuka uygun olarak Suriye, Lübnan, İsrail ve Mısır ile denizden komşuluğu bulunmaktadır. Doğu Akdeniz, Orta Doğu ülkeleri açısından yoğun bir stratejik öneme haizdir. Asya, Afrika, Avrupa ticaret ve enerji güzergâhlarına hâkim olan Doğu Akdeniz, ticari ve askerî açıdan ciddi öneme sahip bir alandır. Doğu Akdeniz, tarih boyunca Orta Doğu'daki güvenlik dengelerinin ve ekonomik faaliyetlerin ana kalbi olmuştur. Mısır'ın döviz gelirlerinin çok büyük bir kısmı Doğu Akdeniz'e açılan Süveyş Kanalı sayesinde gerçekleşirken, Lübnan'ın ekonomisi Beyrut Limanı'nda gerçekleşen ticaretle gelişmiş ve bu limanın akamete uğramasının ardından da ülke ekonomisi çökme noktasına varmıştır. Bu manada Orta Doğu'daki dengelerle Doğu Akdeniz'i bir bütün hâlinde düşünmek elzemdir.

Buradan hareketle Doğu Akdeniz'de adil, hakkaniyetli ve uluslararası hukuka dayalı bir paylaşımın kritik ve hayati önem taşıdığı da aşikâr olan bir gerçekliktir. Bu durumu meydana getirecek olan **Mavi Vatan Doktrini** ya da Doğu Akdeniz'de kurulacak olan Mavi Vatan Dengesi neticesinde bölgesel sahiplik ilkesinin yaratacağı etkileşim ile Orta Doğu'daki ekonomik, siyasi ve askerî istikrar maksimize olacaktır. Başta Türkiye olmak üzere Doğu Akdeniz'deki güvenlik dengesi tüm Orta Doğu ülkeleri açısından büyük önem arz etmektedir. Örneğin, **2003** yılında ABD'nin Irak işgali sırasında GKRY'de yer alan İngiliz üsleri Irak işgalinin ana merkezlerinden birisi olmuş, buradan kalkan uçaklar ve buranın ikmal imkânlarından faydalanan ABD ve İngiltere, Irak işgalini etkili şekilde sonuçlandırmışlardır. 2011 yılından bu yana devam etmiş olan Suriye iç savaşında da Doğu Akdeniz kıyısında bulunan Lazkiye gibi stratejik kentler rejim ve Rusya için kuvvet ve ikmal noktaları olmuştur. Bugün gelinen noktada gerek güvenlik gerekse Doğu Akdeniz'deki enerji kaynakları nedeniyle Orta Doğu'daki durum çok kaotik bir noktaya sürüklenme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu durumun engellenmesinin en önemli yolu da Mavi Vatan Doktrininin yaratacağı dengedir. Yunanistan, sözde Seville Haritasında savunduğu adaları ana karalar ile eş gören ve kendisini birtakım ada devleti (arşipel) gibi görüp, ölçümlendirmenin en dıştaki adalarından itibaren yapılmasını öngören tezi ile Doğu Akdeniz ülkelerinin deniz yetki alanlarını gasp etmeye çalışmakta ve anlaşmalar vasıtasıyla da etmektedir.

Libya'dan asgari **39.000 km²** deniz yetki alanı gasp etmeyi öngörmüş, fakat Türkiye'nin Libya ile imzaladığı anlaşma sonucunda bu girişim engellenmiş, fakat Mısır ile imzaladığı geçersiz MEB anlaşması ile Mısır'ın 6500 km²'lik deniz alanını gasp etmektedir. Doğu Akdeniz ülkesi olmayan Yunanistan, bölgesel sahiplik ilkesini bozarak Doğu Akdeniz'deki tüm dengeleri altüst etmektedir. **GKRY**, Doğu Akdeniz'deki kıyıdaş ülkelerden bazıları ile imzaladığı antlaşmalar yardımıyla **deniz yetki alanlarını** deyim yerindeyse hile ile **"gasp etmiştir."** 2003'te Mısır, 2004'te Lübnan ve 2010'da İsrail'e imzalandığı antlaşmalarla başta "orantılılık" ve "coğrafyanın üstünlüğü" prensibini hiç dikkate almayan GKRY, ilgili en kısa kıyı uzunluğuna sahip olmasına rağmen sadece "eşit uzaklık" ilkesinin esas alınmasını sağlamıştır. GKRY ile anlaşmalar imzalayan bu ülkeler coğrafyanın üstünlüğü ve orantılılık ilkelerini dikkate almayarak imzaladığı deniz yetki alanları sınırlandırma anlaşmaları ile çok büyük deniz alanlarını GKRY'ye kaptırmıştır. Tüm hukuksuz girişimlere karşı Türkiye'nin kendisinin ve KKTC'nin lehine olan Mavi Vatan Doktrini kapsamında MEB anlaşmalarını, GKRY'nin anlaşmalar vasıtasıyla deniz alanlarını gasp ettiği Mısır, Lübnan ve İsrail için devreye sokması şarttır. Türkiye ile anlaşmaları durumunda; Mısır ile yaptığına nazaran **14.860 km²**, toplamda **21.303 km²** deniz yetki alanı, İsrail **4.515 km²** deniz yetki alanı, Lübnan ise yaklaşık **1.620 km²** deniz yetki alanı kazanacaktır. Tüm bu gelişmeler ve veriler Orta Doğu'daki dengeler ve Mavi Vatan arasındaki ilişkiyi net bir şekilde ortaya koyarken, yeni tesis edilecek dengelerin ise ancak ve ancak **Mavi Vatan Doktrini'nin** uygulanması oranında kapsayıcı, pratik ve hakkaniyetli sonuçlar doğuracağını ortaya koymaktadır.

“

Röportajda yer alan harita çizimleri (Tablo1 ve Tablo2)

Doç. Dr. Cihat Yayıcı'ya aittir.

6 Mart 1966 Elazığ doğumlu olan **Doç. Dr. Cihat Yayıcı**, ilk ve ortaöğretimini İstanbul'da tamamlamış, ardından lise eğitimini Kuleli Askeri Lisesi'nde almıştır. 1984 yılında Deniz Harp Okulu'ndan mezun olan Yayıcı, lisans eğitimini Gemi İnşa ve Makine Mühendisliği alanında tamamlamıştır. Daha sonra ABD'de Naval Postgraduate School'da operasyon araştırmaları üzerine yüksek lisans yapmış, 2000 yılında ise İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora eğitimini tamamlamıştır.

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde farklı kademelerde görev yapan Yayıcı, Türk Deniz Kuvvetleri'nin Doğu Akdeniz ve Ege politikalarına yön veren önemli stratejik çalışmalara imza atmıştır. Türkiye'nin deniz yetki alanlarının sınırlandırılması konusunda geliştirdiği "Mavi Vatan Doktrini" ile tanınan Yayıcı, aynı zamanda Libya ile yapılan deniz sınırı anlaşmasının fikir babası olarak bilinmektedir.

Doç. Dr. Cihat Yayıcı, emekli olduktan sonra Bahçeşehir Üniversitesi Denizcilik ve Global Stratejiler Merkezi Direktörlüğü görevine atanmış ve bu süreçte birçok platformda analiz, makale ve röportaj çalışmaları yayımlanmıştır. Ayrıca "Mavi Vatan", "Doğu Akdeniz", "Deniz Yetki Alanları" ve "Uluslararası Deniz Hukuku" konularında yazdığı kitaplar ve bilimsel çalışmalarıyla ulusal ve uluslararası alanda tanınmaktadır.

Çalışma alanlarını Türk Deniz Kuvvetleri Stratejileri, Deniz Yetki Alanları, Mavi Vatan Doktrini, Uluslararası Deniz Hukuku ve Doğu Akdeniz'de Jeopolitik Dengeler oluşturmaktadır.

TÜRKİYE-SURİYE MEB ANLAŞMASI NE ANLAMA GELİYOR?

ZEYNEP GİZEM ÖZPINAR
TARAFINDAN YAZILDI

Doğu Akdeniz, enerji kaynakları ve deniz yetki alanları bağlamında küresel ve bölgesel aktörlerin çıkarlarının kesiştiği, bu nedenle de rekabetin giderek yoğunlaştığı bir bölge olarak öne çıkmaktadır. Bu stratejik bölgede Türkiye ile Suriye arasında yapılması muhtemel bir Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) anlaşması, yalnızca iki ülke arasındaki ilişkilerde yeni bir dönemi başlatmakla kalmayacak; aynı zamanda Doğu Akdeniz'deki güç dengelerini Türkiye lehine değiştirebilecek önemli bir adım olacaktır. Türkiye'nin "Mavi Vatan" doktrini çerçevesinde atacağı böyle bir adım, bölgedeki stratejik derinliğini artırmanın yanı sıra Kıbrıs meselesindeki pozisyonunu da güçlendirebilir.

Bu bağlamda, Türkiye-Suriye MEB anlaşmasının, Doğu Akdeniz'deki enerji paylaşımı ve jeopolitik statükoyu yeniden düzenleme potansiyeline sahip olduğu söylenebilir. Türkiye ile Suriye arasında yapılacak bir MEB anlaşmasının her iki ülkenin deniz yetki alanlarını önemli ölçüde genişletmesi beklenmektedir.

Müstafi Tümamiral Cihat Yayıncı'nın analizlerine göre, Türkiye bu anlaşma ile yaklaşık 7.660 kilometrekarelik ek bir deniz alanını kontrol altına alabilirken, Suriye de 1.604 kilometrekarelik yeni bir deniz alanına sahip olacaktır. Bu durum, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki stratejik hedeflerine ulaşmasında önemli bir avantaj sağlarken, Yunanistan ve Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) gibi aktörlerin maksimalist taleplerini de zayıflatacaktır. Özellikle Türkiye'nin Libya ile yaptığı deniz yetki anlaşmasında olduğu gibi, Suriye ile yapılacak bir MEB anlaşması da Türkiye'nin bölgedeki stratejik üstünlüğünü pekiştirebilir.

*Müstafi Tümamiral Cihat Yayıncı'nın analizlerine göre, Türkiye bu anlaşma ile yaklaşık **7.660 kilometrekarelik** ek bir deniz alanını kontrol altına alabilirken, Suriye de **1.604 kilometrekarelik** yeni bir deniz alanına sahip olacaktır.*

TÜRKİYE-SURİYE MEB ANLAŞMASI NE ANLAMA GELİYOR?

ZEYNEP GİZEM ÖZPINAR

Sevilla Haritası temel alınarak çizilen sınırlar, Türkiye'nin deniz yetki alanını daraltmayı hedefleyen hukuki ve siyasi girişimlere zemin hazırlamaktadır.

Böyle bir hamle, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de Yunanistan-GKRY bloğu tarafından dayatılan statükoya karşı etkili bir karşı strateji geliştirmesine olanak tanıyacaktır. Doğu Akdeniz'de Türkiye'ye karşı oluşturulan stratejik ittifaklar, Yunanistan, GKRY, Mısır ve İsrail gibi ülkelerin koordinasyonu ile şekillenmektedir. Sevilla Haritası temel alınarak çizilen sınırlar, Türkiye'nin deniz yetki alanını daraltmayı hedefleyen hukuki ve siyasi girişimlere zemin hazırlamaktadır. Ancak Türkiye-Suriye arasında yapılacak bir MEB anlaşması, bu stratejik blokun denge mekanizmalarını bozabilir. Türkiye'nin "Mavi Vatan" doktrini doğrultusunda Suriye ile gerçekleştireceği iş birliği, bölgedeki enerji kaynaklarının paylaşımında hakkaniyetli bir çözüm sunarken, Türkiye'nin kıta sahanlığını uluslararası hukuka uygun şekilde güçlendirebilir.

Suriye'nin 2003 yılında Birleşmiş Milletler'e (BM) yaptığı deniz yetki alanı bildirimleri, uluslararası hukuki dayanağa tam anlamıyla sahip değildir. Türkiye ile yapılacak bir anlaşma, bu eksikliği gidererek Suriye'nin deniz yetki alanlarının uluslararası meşruiyet kazanmasını sağlayabilir. Bu durum, Suriye'nin enerji kaynaklarına erişimini artırırken, Türkiye'nin de Doğu Akdeniz'deki etkisini daha da pekiştirecektir. Ayrıca, bu adım Türkiye'nin GKRY ve Yunanistan'a karşı geliştirdiği karşı stratejilerde önemli bir kazanım elde etmesine olanak tanıyacaktır.

Bölge dışı aktörler açısından değerlendirildiğinde ise Türkiye-Suriye MEB anlaşmasının küresel düzeyde yankı uyandırması muhtemeldir. Avrupa Birliği (AB) ve ABD gibi aktörlerin bu gelişmeye karşı olumsuz bir tutum sergilemesi beklenmektedir. Yunanistan ve GKRY'nin, Suriye ile yapılacak bir anlaşmayı kendi çıkarlarına tehdit olarak algılayarak diplomatik ve ekonomik yaptırım çağrılarında bulunması olasıdır.

Yunanistan Başbakanı Kiriakos Miçotakis'in, Libya ile yapılan MEB anlaşmasını örnek göstererek benzer eleştirilerde bulunması bu bağlamda dikkate değerdir.

TÜRKİYE-SURİYE MEB ANLAŞMASI NE ANLAMA GELİYOR?

ZEYNEP GİZEM ÖZPINAR

Ancak Türkiye, bu tür baskılara rağmen “Mavi Vatan” stratejisi doğrultusunda uluslararası hukuka dayalı ve barışçıl bir çözüm önerisi sunmaya devam edecektir. Türkiye ile Suriye arasında yapılacak bir MEB anlaşması, yalnızca deniz sınırlarını belirlemekten öte enerji güvenliği ve kaynak paylaşımında da yeni bir dönemin kapılarını aralayabilir.

Böyle bir anlaşma, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki statükoyu değiştirmesine olanak tanırken, bölgedeki enerji kaynaklarının paylaşımında da hakkaniyetli bir düzenin önünü açacaktır. Aynı zamanda, bu adım Türkiye'nin uluslararası hukuk zeminindeki haklarını daha güçlü bir şekilde savunmasını sağlayarak bölgesel ve küresel düzeyde stratejik etkisini artıracaktır. Türkiye'nin kararlılığı ve uluslararası hukuka dayalı hareket tarzı, Doğu Akdeniz'deki dengeleri değiştirme ve Türkiye'nin bölgesel liderlik konumunu güçlendirme potansiyelini artırmaktadır.

Sonuç itibariyle, Türkiye-Suriye MEB anlaşması, Doğu Akdeniz'de yalnızca enerji paylaşımı ve jeopolitik stratejiler açısından değil, aynı zamanda barış ve istikrar temelinde de yeni bir dönemi başlatma kapasitesine sahiptir. Bu hamle, bölgesel iş birliğinin kapılarını aralarken, Türkiye'nin “Mavi Vatan” doktrini doğrultusunda küresel ve bölgesel dengelerde güçlü bir aktör olma hedefini desteklemektedir.

*Türk denizcisi,
cesareti ve bilgisiyle
her zaman denizlerin
hakimi olmaya
layıktır.
-Turgut Reis*

9 Kasım 1996 Kayseri doğumlu olan Zeynep Gizem Özpınar, 2015-2017 yılları arasında Karabük Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Adalet Bölümü'nde ön lisans eğitimini gerçekleştirmiştir. 2017-2019 yılları arasında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'ne geçiş yaparak lisans eğitimini burada bitirmiştir. 2019 yılında Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölge Çalışmaları Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başlamış ve “Ermeni Meselesi'nde Son Kırılma Noktası: II. Karabağ Savaşı” başlıklı teziyle mezun olmuştur.

Türk Dış Politikası Araştırma Merkezi'nde Yönetim Kurulu Üyesi ve Dış Politika Uzmanı olarak görev yapan Özpınar, aynı zamanda Politik Stratejiler Araştırma Merkezi'nde (POLSAM) bölge çalışmaları uzmanı olarak da görev yapmaktadır. Çalışma alanları arasında Bölge Çalışmaları, Türk Dış Politikası, Uluslararası Siyaset ve Uluslararası Güvenlik yer almaktadır.

LİBYA'DAKİ ASKERİ ÜSLERİN TÜRKİYE İÇİN ÖNEMİ

GÖRKEM BERK GEDİKLİ
TARAFINDAN YAZILDI

Suriye'de Esad Rejiminin devrilmesiyle gözler tekrardan Doğu Akdeniz'e çevrilecektir. Bu noktada, Libya ve KKTC üzerinden geliştirilebilecek askeri-diplomatik hamleler, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki enerji güvenliği ve jeopolitik etkisini artırmak açısından kritik öneme sahiptir. Bu hamleleri hem askeri hem de diplomatik açıdan incelemek mümkündür.

Libya'da bulunan Misrata ve Al-Watiya Üsleri Türkiye'nin bölgesel güvenliğinde önemli bir yere sahiptir. Türkiye'nin Libya'daki bu üslerdeki varlığını güçlendirmesi, Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarına erişimini kolaylaştıracaktır. Bu üslerle Türk Deniz Kuvvetleri ve Hava Kuvvetleri için lojistik destek sağlanarak bölgedeki operasyonel kabiliyet artacaktır.

Misrata Üssü, Libya'nın kuzeybatısında, Akdeniz kıyısında yer alan Doğu Akdeniz'e açılan stratejik bir liman kentidir. Bu üs, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki enerji arama faaliyetlerini desteklemek ve deniz yetki alanlarını korumak için ideal bir konumdadır. Al-Watiya Üssü ise Libya'nın batısında, Tunus sınırına yakın bir bölgede

bulunmaktadır. Hem karadan hem de denizden erişim imkanı vardır. Bu üs, Türkiye'nin Libya'daki askeri varlığını güçlendirmek ve bölgedeki hava sahasını kontrol etmek için kilit bir noktadadır. Doğu Akdeniz'deki doğal gaz ve petrol kaynakları, küresel enerji piyasaları için büyük önem taşır. Misrata ve Al-Watiya üsleri, Türkiye'nin bu enerji koridorlarını kontrol etmesine ve enerji güvenliğini sağlamasına olanak tanımaktadır. Türkiye-Libya Deniz Yetki Anlaşması çerçevesinde, bu üsler Türk Deniz Kuvvetleri'nin bölgedeki varlığını destekleyerek, enerji sahalarının korunmasını sağlamaktadır.

*Ayrıca Misrata ve Al-Watiya Doğu Akdeniz'deki enerji sahalarının **korunması** ve gözetlenmesi için stratejik bir konumda bulunmaktadır. Bu üsler, Türkiye'nin bölgedeki **enerji koridorlarını** kontrol etmesine yardımcı olmaktadır.*

LİBYA'DAKİ ASKERİ ÜSLERİN TÜRKİYE İÇİN ÖNEMİ

GÖRKEM BERK GEDİKLİ

Al-Watiya Üssü, Türk Hava Kuvvetleri'nin İHA'lar (İnsansız Hava Araçları) ve diğer hava araçları için bir üs görevi görmektedir. Bu üssün olması sayesinde Libya'daki askeri operasyonlar desteklenmekte ve bölgedeki hava hakimiyetini sağlamak açısından önemli rol oynamaktadır.

Misrata Üssü sayesinde Türk Deniz Kuvvetleri'ne lojistik destek sağlanarak, Doğu Akdeniz'deki operasyonların sürdürülebilirliği artmaktadır.

Libya Konjonktürü

Türkiye, Libya'da Ulusal Mutabakat Hükümeti'ni (UMH) desteklemektedir. Misrata ve Al-Watiya üsleriyle Türkiye, UMH'nin başkent Trablus'u korumasına ve General Hafter gibi rakip güçlere karşı üstünlük sağlamasına yardımcı olmaktadır. Bu üsler, Türkiye'nin Libya'daki askeri danışmanlık ve eğitim faaliyetlerini yürütmesine de olanak tanımaktadır. *Libya'nın istikrara kavuşması ve Türkiye'nin bölgedeki etkisinin artması açısından bölgedeki Türk üslerinin mevcudiyeti oldukça önemlidir.*

Doğu Akdeniz'in zengin doğal gaz ve petrol yataklarına sahip olduğu bilinmektedir. Türkiye, bu kaynaklara erişim sağlamak ve bölgedeki enerji rekabetinde avantaj elde etmek için Misrata ve Al-Watiya üslerini kullanmaktadır. Türkiye-Libya Deniz Yetki Anlaşması, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki haklarını uluslararası hukuk çerçevesinde güvence altına almaktadır. Misrata ve Al-Watiya üsleri, bu anlaşmanın pratikte uygulanmasını sağlamaktadır. Misrata ve Al-Watiya üsleri, Doğu Akdeniz'deki enerji koridorlarının güvenliğini sağlamak için de kullanılmaktadır. Bu üsler, Türkiye'nin enerji ithalatını çeşitlendirmesi ve enerji bağımlılığını azaltması açısından önemlidir. Ayrıca, bu üslerin Türk sismik araştırma ve sondaj gemilerinin güvenliğini sağlaması, enerji arama faaliyetlerinin kesintisiz devam etmesine olanak tanımaktadır.

Libya'nın istikrara kavuşması ve Türkiye'nin bölgedeki etkisinin artması açısından bölgedeki Türk üslerinin mevcudiyeti oldukça önemlidir.

LİBYA'DAKİ ASKERİ ÜSLERİN TÜRKİYE İÇİN ÖNEMİ

GÖRKEM BERK GEDİKLİ

Bölgesel ve Küresel Jeopolitik Etkiler

Misrata ve Al-Watiya üsleri, Türkiye'nin Libya ve Doğu Akdeniz'deki varlığını güçlendirmekte ve bölgesel bir güç olarak konumunu pekiştirmektedir. Türkiye Akdeniz'deki diğer aktörlerle (Yunanistan, Mısır, İsrail gibi) müzakere masasında daha güçlü bir pozisyonda olmasını Libya'da elde ettiği üslerle sağlamlaştırmıştır. Ayrıca bu üsler Türkiye'nin NATO ve ABD gibi Batılı müttefikleriyle ilişkilerinde de etkili bir koz olarak kullanılabilecektir.

Rusya ve Diğer Aktörlere Karşı Denge

Libya'da Rusya destekli Wagner Grubu ve General Hafter güçleri, saha şuan da durgun olsa da bölgedeki Türk varlığına karşı bir tehdit oluşturmaktadır. *Misrata ve Al-Watiya üsleri, Türkiye'nin bu tehditlere karşı koymasını ve bölgedeki dengeleri korumasını sağlamaktadır.* Misrata ve Al-Watiya üsleriyle Türkiye, Libya'da kalıcı bir askeri ve siyasi varlık göstererek başta Kuzey Afrika olmak üzere Doğu Akdeniz ve Afrika'nın içlerindeki Türk nüfuzunu arttırmıştır. Bu durum ayrıca Libya'nın yeniden inşası sürecinde Türkiye'nin etkili bir aktör olmasına yardımcı olmuştur. Stratejik olan bu üsler Türkiye'nin Libya'daki ekonomik yatırımlarını (inşaat, altyapı, enerji gibi) korumasını ve genişletmesini kolaylaştırmıştır.

*Mavi vatan, yalnızca
su değil, bir milletin
tarihidir.*

Görkem Berk Gedikli, 2 Temmuz 2001 tarihinde Ankara'da doğmuştur. 2021 Yılında Bursa Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde lisans eğitimine başlamış olup, eğitimine devam etmektedir.

Akademik ve profesyonel çalışmalarını Türk Dış Politikası, Enerji Arz Güvenliği, Güvenlik Çalışmaları ve ABD dış politikası alanlarında yoğunlaştıran Gedikli, Türk Dış Politikası Araştırma Merkezi (TUDPAM) Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır. Bu süreçte çeşitli platformlarda analiz, makale ve röportaj çalışmaları yayımlanmış olup, ayrıca farklı projelerde araştırmacı olarak yer almaktadır.

GÜNEY FERHAT BATI'NIN ANISINA EDİTÖRLÜ KİTAP ÇAĞRISI

DETAYLAR İÇİN;

 www.polsam.org

Bölüm Başlıklarının Editörlere
Bildirilmesi

- 10 ŞUBAT 2025

Bölüm Başlıklarının
Kesinleşmesi

- 20 ŞUBAT 2025

Tam Metin Teslim Tarihi

- 14 NİSAN 2025

Gönderim Adresi

- polsamorg@gmail.com